

WAT BRENGT 2009?

Wat kunnen professioneel geschoolde reisleid(st)ers van 2009 verwachten?

Economisch gezien kan slechter dan de laatste maanden van vorig jaar bijna niet zeker? We hopen dan ook dat 2009 beter wordt...

2009 is alvast weer een 'Busworld-Kortrijk-jaar', de moeder aller Busworlds, zeg maar. Als we nu al weten dat Busworld Kortrijk 2009 weer 20.000 m² groter geworden is en op 10 maanden voor datum zo goed als volzet is, dan zijn we geneigd te denken dat de crisis Busworld (nog) niet treft, spijs het (voorlopig?) afhaken van Busworld Brazilië, dat vooralsnog niet op de kar durft te springen...

2009 wordt ook het jaar vóór de vernieuwing van de eerste reisleiderskaart (vervaldatum 31-12-2010). Voor de verlenging van de kaart, worden er bewijzen van bijscholing verwacht. Wij ijveren al-

vast voor het laten erkennen door Toerisme Vlaanderen dat zal instaan voor die verlenging, van onze reeds jarenlange vrijwillige bijscholingen in de vorm van onze PV's (Permanente Vervolmaking).

De talrijke aanwezigheid op de eerste PV in Roeselare over Begijnhoven van december 2008, bewijst alvast dat bijscholing door gediplomeerde reisleid(st)ers sterk gewaardeerd wordt en geen ijdellijk woord is. En er staan er in het schooljaar 2008-2009 nog 2 op het programma: 'Het varken en de varkenshouderij' op 7 maart en 'De katharen' op 4 april 2009. De aan deze laatste PV gekoppelde modelreis naar katharenland in de herfstvakantie, krijgt ook stilaan vorm. U verneemt er binnenkort meer over, maar geïnteresseerden kunnen nu reeds hun naam doorgeven aan het secretariaat, want de belangstelling voor deze reis blijkt vrij groot te zijn.

Ook de bijscholing rond 'Virtueel Toeren' gegeven door Bob Beelen in 2007, wordt hernomen wegens de grote vraag bij de vorige sessies (zie ook verder in deze Nieuwsbrief).

Gediplomeerde FBAA-reisleid(st)ers lid van de vzw, hoeven dus niet echt 'schrik' te hebben voor bijscholing. Uw vzw zorgt alvast voor voldoende kansen voor permanente vervolmaking en bijscholing, die men terecht van professioneel gevormde reisleid(st)ers mag verwachten.

2009 heeft voor ons dus zeker heel wat in petto, en dat voor een ledenbijdrage van slechts een goeie 3 euro per maand.

Johan Verweider
voorzitter vzw Reisleiders Vlaanderen

Internationale weetjes

Zwitserland: 25ste lid Schengenzone

Zwitserland behoort sedert 12 december nu ook officieel tot de Schengenzone. Daarmee kwam er een einde aan de doorgedreven personen- en paspoortcontroles aan de Zwitserse douaneposten. Een vrij verkeer van goederen komt er voorlopig nog niet en bagage zal nog regelmatig gecontroleerd worden. In de Zwitserse luchthavens zullen mildere controles en paspoortvereisten vermoedelijk pas vanaf 29 maart 2009 worden doorgevoerd.

Met P&O Ferries naar Castle Howard

In de Belgische bioscopen is sinds 26 november de film *Brideshead Revisited* te zien. Het 'Brideshead' uit de titel van de film staat voor de naam van een kasteel, dat eigenlijk Castle Howard heet. De film werd volledig in dat kasteel opgenomen, net als de tv-serie uit het begin van de jaren '80 overigens. Castle Howard ligt ten noordoosten van York en is vanuit Hull per auto bereikbaar in ongeveer een uur.

Ook Slowakije betaalt nu in euro

Slowakije is sedert 1 januari het 16de Europese land met de euro als betaalmiddel. De overstap werd in Bratislava gevierd met een groot vuurwerk in de kleuren van de EU. Tegelijk met de invoering van de euro werd ook het tienjarig bestaan van de Europese munt gevierd, plus uiteraard het nieuwe jaar.

Net als Cyprus, Malta en Slovenië heeft Slowakije ook gekozen voor een 'big-bang-scenario'. Dit betekent dat de oude Slowaakse kroon niet langer dan vijftien dagen geldig blijft naast de euro. Daarna wordt de oude munteenheid voorgoed begraven.

De Slowaakse kroon heeft maar 16 jaar bestaan, sedert het uiteenvallen van Tsjechoslowakije in 1993 namelijk. De wisselkoers werd vastgelegd op 30,126 kroon voor 1 euro. De regering hoopt tevens dat de integratie in de eurozone de impact van de wereldwijde crisis voor Slowakije wat zal verzachten en de stevige economische groei van het land kracht zal bijzetten.

Tsjechië: nieuwe EU-voorzitter

Tsjechië dan weer, is sedert 1 januari de nieuwe voorzitter van de Europese Unie. Het land, dat sinds mei 2004 lid is van de EU heeft de teugels overgenomen van Frankrijk, dat die rol het afgelopen halfjaar op zich nam. De grote klok in het centrum van Praag werd verlicht om het moment te vieren. Tsjechië zal het komende half jaar als EU-voorzitter heel wat moeilijke vraagstukken moeten behandelen: de wereldwijde economische crisis, Georgië, het Midden-Oosten, maar ook het opduikende gasconflict tussen Rusland en Oekraïne.

Culturele Hoofdstad 2009

Het Oostenrijkse Linz krijgt in 2009, samen met het Litouwse Vilnius, de titel van Europese Culturele Hoofdstad. Geen enkele Oostenrijkse stad onderging de jongste decennia een grotere metamorfose dan Linz. Meer info: <http://www.linz09.at> (zie ook verder)

Fauna en flora

In deze reeks vermelden we steeds, om alle misverstanden te vermijden de *latijnse benaming* bij de soort. Op het einde van de reeks volgt ook weer een apart document met heel het overzicht in vermeld.

Aflevering vier behandelt verder de reptielen (Reptilia) met als vierde groep de schildpadden. Zij worden gekenmerkt door een stevig en vaak bolvormig schild. Ze komen haast wereldwijd voor en leven in uiteenlopende habitats. De meeste van de ongeveer 310 verschillende soorten worden niet erg groot, ongeveer 20 tot 30 centimeter. Sommige soorten kunnen echter een schildlengte bereiken van meer dan een meter en hebben een gewicht van enkele honderden kilo's. Vele tientallen soorten zijn zeer ernstig bedreigd.

De naam *schild-pad* is wat verwarrend, omdat padden tot de amfibieën behoren en niet verwant zijn aan de schildpad. De wetenschappelijke naam *Testudines* is afkomstig uit het Latijn en is afgeleid van *testudo*, wat schild betekent. Dit begrip wordt ook gebruikt voor de Romeinse legerformatie Testudo waarbij de legionairs zich zo opstelden dat ze tezamen één schild vormden. Verschillende andere dieren die op de een of andere manier aan schildpadden doen denken zijn naar schildpadden vernoemd, een voorbeeld is de schildpadtor (Cassina viridis).

Nederlands <i>Latijn</i>	Engels	Frans	Duits
Reptielen: hagedissen slangen krokodilachtigen schildpadden	Reptiles: lizards snakes crocodilians turtles	Reptiles: lézards serpents crocodiliens tortues	Reptilien oder Kriechtiere: Eschen Schlangen Krokodile Schildkröten
Zeeschildpadden	Sea turtles	Tortues marines	Meeresschildkröten
Karetschildpad <i>Eretmochelys imbricata</i>	Hawksbill turtle	Tortue imbriquée ou tortue à écaille	Echte Karetschildkröte
Onechte karetschildpad <i>Caretta caret</i>	Loggerhead Sea Turtle	Tortue caouanne	Unechte Karetschildkröte
Soepschildpad of groene zeeschildpad <i>Chelonia mydas</i>	Green turtle	Tortue verte ou tortue franche	Suppenschildkröte
Platrugzeeschildpad <i>Natator depressus</i>	Flatback turtle	Tortue à dos plat	Wallriffschildkröte
Lederschildpad <i>Dermochelys coriacea</i>	Leatherback Sea Turtle	Tortue luth	Lederschildkröte

De lederschildpad is de grootste schildpad ter wereld en het enige in zee levende reptiel dat tot rond de poolwateren voorkomt.

Moerasschildpadden	Emydids	Émydidées	Neuwelt-Sumpfschildkröten
De moerasschildpadden zijn een familie van waterminnende schildpadden. De bekendste soort is de Europese moerasschildpad. Ze worden wel eens als huisdier gehouden. Andere bekende zijn de roodwangschildpad, de geelbuikschildpad en de geelwangschildpad. Ook de zaagrugschildpad, de landkaartschildpad en de roodbuikschildpad zijn wat bekend. Merk op dat in andere talen soms geen eigen naam bestaat en men dan de latijnse benaming gebruikt.			
Europese moerasschildpad <i>Emys orbicularis</i>	European pond terrapin or European pond turtle or European pond tortoise	Cistude d'Europe ou tortue des marais ou encore tortue de Brenne	Europäische Sumpfschildkröte
Amerikaanse moerasschildpad <i>Emydoidea blandingii</i>	Blanding's Turtle	Tortue mouchetée ou tortue de Blanding	Amerikanische Sumpfschildkröte
Geelwangschildpad <i>Trachemys scripta troosti</i>	Cumberland Turtle	Tortue à tempes jaunes	-
Bosbeekschildpad <i>Glyptemys insculpta</i>	Wood Turtle	-	Waldbachschildkröte
Diamantrugschildpad <i>Malaclemys terrapin</i>	Diamondback terrapin	-	Diamantschildkröte
Roodwangschildpad of roodwangsierschildpad <i>Trachemys scripta elegans</i>	Red-Eared Slider	Tortue de Floride ou Tortue à tempes rouges	Rotwangen-Schmuckschildkröte
Geelbuikschildpad <i>Trachemys scripta scripta</i>	Yellow-bellied slider	-	Gelbwangen-Schmuckschildkröte
Roodbuikschildpad <i>Pseudemys rubriventris</i>	American Red-bellied Turtle	-	Nördliche Rotbauch-Schmuckschildkröte
Amerikaanse sierschildpad <i>Chrysemys picta</i>	Painted Turtle	Tortue peinte	Zierschildkröte
Landschildpadden	Tortoises or land turtles	Testudinidés	Echte Landschildkröten

Landschildpadden verschillen van de water- en moerasschildpadden doordat veel soorten wel eens baden, maar vrijwel nooit kunnen zwemmen en dus geen gestroomlijnd schild nodig hebben. Veel soorten landschildpadden zouden zelfs verdrinken als ze in dieper water terecht komen. In Frankrijk leven in het Massif des Maures (boven St.-Tropez), nog landschildpadden in het wild. Omdat vele schildpadden omkomen in de bosbranden in de zomer of doordat zij worden aangereiden, is er in het gehucht Mayon, even boven La Garde-Freinet (A8, afslag 'Le Luc'), een kwekerij van schildpadden, waar ook gewonde schildpadden ter verzorging worden opgevangen. Mits een entreegeld is deze kwekerij te bezoeken. Aan de kant van de weg wordt de kwekerij met een bord aangegeven.

Griekse landschildpad <i>Testudo hermanni</i>	Hermann's Tortoise	Tortue d'Hermann Tortue des Maures	Griechische Landschildkröte
Moorse landschildpad <i>Testudo graeca</i>	Spur-thighed Tortoise	Tortue mauresque	Maurische Landschildkröte
Helmschildpad <i>Testudo marginata</i>	Margined Tortoise	Tortue bordée	Breitrandschildkröte
Galápagos(reuzen)schildpad <i>Chelonoidis nigra</i>	Galápagos (giant) tortoise	Tortue géante des Galapagos	Galápagos-Riesenschildkröte

Landschildpadden spreken vaak tot de verbeelding omdat ze erg groot, zwaar en vooral erg oud kunnen worden. De oudst bekende schildpad ooit stierf in 2006 op 255-jarige leeftijd en heette Adwaita. Een andere stokoude schildpad was Tui Malila, dit was een stralenschildpad die minstens 188 jaar oud werd, of misschien zelfs 192 jaar. Een andere zeer bekende schildpad was Harriet en ze vierde in 2006 haar 175e verjaardag; ze overleed echter op 22 juni hetzelfde jaar. Vroeger heette dit exemplaar overigens Harry omdat men dacht dat het een mannetje was, maar het bleek een vrouwelijke Galápagosreuzenschildpad...

Sedert Oudejaarsnacht 2008 is LINZ (Oostenrijk), officieel Culturele Hoofdstad 2009 geworden, met het project 'Standard time'. Een vier meter hoge klok van hout, metaal, schroeven en spijkers, luidde het nieuwe jaar aan de Donau-oever in.

En op Nieuwjaarsdag zelf, opende de tentoonstelling 'Best of Austria' haar deuren in het Lentos kunstmuseum (nog tot 10 mei).

Linz is de hoofdstad van de deelstaat Opper-Oostenrijk en met ±190.000 inwoners de derde stad van het land. Het is een belangrijke industriestad. Het is ook de stad van de wiskundige Johannes Kepler en de componist Anton Bruckner, die er allebei werkten. De universiteit van Linz is naar Kepler genoemd en het conservatorium naar Bruckner.

De stad heeft in de aanloop naar 2009 heel wat nieuwe accommodaties gebouwd. Het *Ars Electronica Center*, het nieuwe museum van de toekomst, dat tot 4000 m² tentoonstellings-oppervlak uitgebreid werd, staat op de linkeroever van de Donau. Het *kasteel van Linz* biedt uitzicht over de hele stad en het nieuwe expositiecentrum zal vanaf de zomer veel indruk maken op de bezoekers. De 63 meter hoge *Wissensturm*, tegenover het centraal station, is het centrum voor literatuur en levenslang leren.

Gedurende het jaar van de Culturele Hoofdstad van Europa wordt heel Linz een podium voor kunst, wetenschap en geschiedenis. Aan de hand van 220 projecten worden tien verhalen over de stad Linz verteld: *Linz Welkom*, *Linz Hoofdstad*, *Linz Macht*, *Linz Reizen*, *Linz Wereld*, *Linz Herinnering*, *Linz Wetenschap*, *Linz Vermaak*, *Linz Feestdag* en *Linz Droom*. Verleden, heden en toekomst evenals de verhouding van de stad tot Europa en de rest van de wereld worden hierin op allerlei manieren weerspiegeld. In het totale programma van Linz09 vormt de geschiedenis van de tijd een belangrijk thema. Linz09 organi-

seert in samenwerking met de Opper-Oostenrijkse musea diverse tentoonstellingen en projecten waarin ook de nationaalsocialistische geschiedenis aan bod komt.

Tijdens Linz09 kunnen de bezoekers ook in de 'openbare ruimte' allerlei projecten aantreffen. Eind mei leidt de samenwerking met 'OK Offenes Kulturhaus Oberösterreich', het experimentele laboratorium voor de kunst, tot resultaten: na projecten als 'Schaurausch und Tiefenrausch' (kunst in etalages & tunnels en onderaardse gangen) gaan de bezoekers met 'Höhenrausch' (29 mei t/m 27 september) de daken van de stad op.

Er loopt ook een avontuurlijke route over een uitgekend parcours van het parkeerdek van winkelcentrum *Passage* door de zolders van de *Ursulinhof* en weer veilig terug naar beneden. Met 20 installaties en sculpturen wordt de *Pöstlingberg* via onbekende paden een belevenis voor pelgrims, flaneurs en toeristen (13 juni t/m 13 september).

Het multidisciplinaire festival 'Theaterlust 1 - Sneeuwstorm' komt begin 2009 met ongewone uitvoeringen, die alleen in Linz in die vorm bedacht en uitgevoerd kunnen worden (13 januari t/m 20 februari). Festival 'Theaterlust 2 - Zonnebrand' verlegt de speelvlak in het warmere seizoen naar buiten, zeg maar naar parken, tuinen en pleinen.

In de *Hafenhalle09* brengt Linz09 tijdens het festival 'Dubbelgangers' de meesters van het schaduw- en poppentheater bij elkaar (9 t/m 18 oktober).

De projecten rondom Linz09 belichten ook Europese en internationale thema's. Zo wijdt het *Schlossmuseum* de tentoonstelling 'De groene band van Europa' aan het ecosysteem tussen de wildernis en het cultuurlandschap langs het voormalige IJzeren Gordijn (4 juli 2009 t/m 8 januari 2010).

Bij het symposium 'Extra Europa' staat het overleg met de niet EU-landen binnen Europa centraal: Turkije, Zwitserland en Noorwegen. Daaraan is

een internationaal cultuurfestival gekoppeld (19 maart t/m 2 mei).

Voor bezoekers die de stad willen zien zoals die niet in de reisgidsen staat, is het model van de *pixelhotels* bedacht. De kamers ('pixels') liggen door de hele stad verspreid en geven de unieke sfeer van het betreffende stadsdeel weer. Pixels bevinden zich op plaatsen als een voormalige arbeiderswoning in het Franckviertel, een voormalige meubelmakerij in de Marienstraße, de textielpassage in de Gruberstraße en op een schip in de gaarkeuken.

De pixelhotels hebben alle moderne voorzieningen zoals bad, toilet, koelkast, internettoegang; het ontbijt wordt geserveerd in een nabijgelegen café. Twee nachten in een pixel van de A of B categorie (bijvoorbeeld Pixel im Hof) inclusief ontbijt en Linz09 Card voor drie dagen zijn al voor 136 euro per persoon te boeken (www.pixelhotel.at).

De **Linz09 Card** biedt bezoekers van Linz o.a. gratis toegang en korting op entreeprijzen van musea en exposities in het kader van Linz09, onbeperkt gebruik van al het openbaar vervoer in de stad, 25% korting op treinkaartjes van de ÖBB en allerlei andere voordelen en tegoedbonnen. De kaart is als 1- of 3-daagse kaart (respectievelijk 15 of 25 €) op de Hauptplatz 5 in Linz, op alle Ö-Ticket-verkooppunten en andere voorverkooppunten, en online via www.linz09.at, verkrijgbaar.

De benoeming tot Culturele Hoofdstad van Europa biedt Linz een unieke kans om haar creatieve potentieel in de internationale spotlights te plaatsen. Een jaar lang neemt Linz - samen met de Litouwse stad Vilnius, de andere Europese Culturele Hoofdstad - de rol van gastvrouw van Europa op zich.

2009: OOK HAYDNJAAR

De tweehonderdste sterfdag van de Oostenrijkse componist Joseph Haydn is in 2009 ook aanleiding voor een belangrijk herdenkingsjaar. De grote meester wordt herdacht met een indrukwekkend programma vol concerten, opera-uitvoeringen en tentoonstellingen op die plaatsen, die belangrijk waren in zijn leven.

Joseph Haydn is op 31 maart 1732 geboren in Rohrau in Niederösterreich. Hij zong als koorknaap in de Stephansdom in Wenen, werkte meer dan dertig jaar op Slot Esterházy in Eisenstadt als kapelmeester van het Hongaarse vorstenhuis, werd tot de stamgasten van het Esterházy-huis in Sopron (Ödenburg) gerekend, ontving een eredoctoraat in Oxford en bracht de laatste 19 jaar van zijn leven door in Wenen, waar hij stierf op 31 mei 1809.

De 'vader' van de klassieke symfonie en van het strijkkwartet liet meer dan 1200 werken na, waaronder 107 symfonieën, 14 missen, oratoria, soloconcerten, kamermuziek, pianomuziek, vocale werken en nog veel meer. Het Burgenland eert de wereldberoemde componist in 2009 met een grote reeks evenementen: de rij wordt geopend door

Nikolaus Harnoncourt, die op 31 maart (de geboortedag van Haydn) op Slot Esterházy met de Concentus Musicus meteen vier symfonieën uit alle belangrijke scheppingsperiodes van de meester zal dirigeren.

Op 4 en 5 april verandert heel Eisenstadt in een podium voor een barok openingsfeest. De geestelijke muziek van Joseph Haydn staat centraal bij talrijke concerten tijdens het festival 'Haydn Sakral' (9 t/m 13 april).

In de lente wordt op Slot Esterházy een kamermuziekmarathon gehouden met de naam 'TRIOthlon' - inclusief de wereldpremière van 18 aan Haydn opgedragen pianotrio's van moderne componisten (30 april t/m 3 mei).

Andere data voor het jubileumprogramma zijn o.a. de 'Herdenkings'-dagen in de Haydnzaal op Slot Esterházy (29 t/m 31 mei), de 'Internationale Haydn-dagen' (9 t/m 27 september), waarbij alle Londense en Parijse symfonieën uitgevoerd zullen worden en 12 missen van Haydn, die over het jaar verdeeld te horen zullen zijn in alle kerken van Eisenstadt.

In het kader van de internationale orchideeëntentoonstelling zal in de orangerie van het slotpark in Eisenstadt de nieuw gekweekte orchidee 'Joseph Haydn' gedoopt worden (13 t/m 22 februari). Maar dat is nog lang niet alles. Het programma is zeer omvangrijk en te bestellen en te downloaden via www.haydn2009.net of www.burgenland.info

Ook Wenen eert de musicus Haydn met in totaal 1500 evenementen. Aan het begin van het jaar is in de Nationale Bibliotheek het originele handschrift van Haydn's Kaiserhymne 'Gott erhalte' te zien (tot 1 februari).

In de Musikverein worden in de eerste helft van het jaar niet minder dan 45 Haydn-concerten uitgevoerd: o.a. met orkesten van naam zoals de Academy of St.-Martin in the Fields onder leiding van

Sir Neville Marriner (14 en 15 januari), Concentus Musicus Wien met Nikolaus Harnoncourt (de Paukenmesse en een concertante uitvoering van de opera 'L'isola disabitata' op 14 en 15 maart resp. 6 en 7 juni).

Als voorspel van het Festival Osterklang (4 april) wordt Haydns oratorium 'Sieben letzte Worte' uitgevoerd door de Wiener Philharmoniker onder leiding van Riccardo Muti. 'Crossing Haydn' is het thema in de Glazen zaal van de Musikverein: op zes avonden van januari tot juni wordt Haydn niet alleen gespeeld, maar ook verteld, gedanst en verfilmd. Ook het Konzerthaus biedt talrijke Haydn-concerten en in het 'Theater an der Wien' weerklinken verschillende opera's van de componist.

De opera 'Il mondo della luna' onder leiding van Harnoncourt, geënceneerd door Tobias Moretti, vormt in het 'Theater an der Wien' een waardige muzikale afsluiting van het Haydn-jaar (op 7 december). Naast muzikale evenementen krijgt het Haydn-jaar in Wenen ook vorm door festivals en tentoonstellingen. Meer over het Haydnprogramma in Wenen op www.wien.info/haydn-jahr-2009. Het slot van de familie Harrach, het geboortehuis van Haydn en de parochiekerk zijn de plaatsen waar de '6e Haydn-dagen van Slot Rohrau' plaatsvinden. Hier staan compositorische rariteiten van de meester op het programma (26 t/m 28 juni). Het geboortehuis van Haydn in Rohrau, een boerenhuis met een strodak

is voor het publiek toegankelijk. Joseph Haydn mag natuurlijk ook niet ontbreken bij de muzikale zomer in Grafenegg. Tijdens het muziekfestival in Grafenegg is op 27 augustus het Orchestra of the Age of Enlightenment onder leiding van Sir Roger Norrington te gast. Meer informatie is te vinden op www.niederosterreich.at/haydn. Op 25 juni en op 2, 9 en 16 juli zijn er in het Esterházy-paleis Haydn-concerten met musici in kleding van destijds. Op 19 augustus is het Steinbruchtheater de plaats waar Haydns symfonie nr. 88 in G-majeur wordt uitgevoerd en op 14 december rondt de 'Harmoniemesse' het muzikale programma van het Haydn-jaar in Sopron af.

De
mooiste autoroutes

Autoverhuurder Alamo is twintig jaar actief in Europa en heeft bij die gelegenheid de twintig mooiste autoroutes geselecteerd. Bergen, meren, zon, zee en cultuur zijn steeds beschikbaar binnen rij-afstand. Kan wellicht ook interessant zijn voor een autocarrit...

1. Van Pula naar Dalmatië (Kroatië)
2. Van Rzeszów naar Zamosc (Zuid-Oost Polen)
3. Keswick en Lake Windermere (Groot-Brittannië)
4. Ring of Kelly (Ierland)
5. Shipka Pass (Zuid-West Bulgarije)
6. Romantische Strasse tussen Würzburg en Füssen (Duitsland)
7. Grossglockner (Oostenrijk)
8. Tsjechië
9. De Monte Carlo Rally tot Moulinet (Frankrijk)
10. Vanuit Val d'Isère naar Bourg-St-Maurice en de Franse Alpen (Frankrijk)

11. Van Montalcino naar Siena (Italië)
12. Amalfitaanse kust tussen Sorrento en Ulysses (Italië)
13. N222 tussen Viseu en Aveiro in de Douro-vallei (Portugal)
14. Van San Pedro de Alcantara naar Ronda (Zuid-Spanje)
15. Wegen naar Ronda (Spanje)
16. Van Ullapool naar Kyle of Lochalsh (Schotland)
17. Val d'Anniviers tot in Zinal (Zwitserland)
18. Causeway Coast tussen Larne en Dunluce Castle (Noord-Ierland)
19. Van Telemark naar Bergen en de Sorfjorden (Noorwegen)
20. Rondritten op Madeira (Portugal)

VIRTUEEL TOEREN 2009

We plannen opnieuw 2 sessies 'Virtueel Toeren'. Deze hebben plaats op zaterdag 14 februari en zaterdag 7 maart 2009. Dit keer is the place to be:

**Campus Dansaert
Erasmushogeschool Brussel
Zespenningstraat 70 1000 Brussel**

Er is plaats voor 24 mensen. Indien er meer gegadigden zijn, wordt een reservelijst aangelegd, en eventueel een tweede reeks van 2 sessies ingelegd. Let wel: de beide sessies vormen 1 geheel. Kostprijs: 10 € per sessie. Om in te schrijven stuurt u zo vlug mogelijk een mail, naar het mailadres, onderaan vermeld, en stort 20 € op onze KBC-rekening eveneens onderaan vermeld (tegen ten laatste 31 januari).

Lesgever is opnieuw de heer Bob Beelen.

A coach is not a truck!

Touringcars hebben mensen aan boord, die willen zien en genieten en informatie krijgen en beleven en meemaken, en verdienen in dat verschil met bijvoorbeeld balen stro toch wel een andere behandeling voor voertuig, chauffeur, reisleader en reizigers. Gebruik het logo om er uw passagiers op al uw uitstappen op te wijzen en over te spreken, met alvast een oprecht dankjewel van de wereld van het personenvervoer in groep over de weg!

De eerstvolgende editie van de Nieuwsbrief mag je normaal verwachten vanaf 5 februari 2009. Heb je ook iets om te publiceren: mail het naar de redactiecoördinator op onderstaand mailadres, tegen de 25ste van de maand vóór de maand waarin het moet verschijnen. Afhankelijk van de beschikbare plaats of andere dringende berichten, wordt je bijdrage opgenomen of verplaatst naar een volgende editie. Verschijnt niet in juli en augustus.

 Moorseelsesteenweg 2, 8800 RUMBEKE 051 22 60 60 051 22 92 73
secretariaat en algemene vzw-info: riet espeel 051 26 97 14, fax 09 351 90 98,
 0475 383 446 -- kantooruren: di en wo 9-12 en 13-17 u, do 9-12 u
 mail: info.reisleiders.vlaanderen@telenet.be website: www.reisleidersvlaanderen.be
 Vereniging zonder Winstoogmerk KBC 467-5380301-89 BE 0473.187.477
 Redactiecoördinator: johan.verweider@gmail.com 058 23 75 98 - 0494 570 376
 Lombardsijdelaan 155, 8434 WESTENDE

